

**СИЛАБУС КУРСУ
ПОСТАНОВКА ВОКАЛЬНОГО ТА МУЗИЧНОГО АПАРАТУ
(ПОСТАНОВКА ГОЛОСУ)**

Освітній ступінь «Бакалавр» Спеціальність 025 «Музичне мистецтво».

Освітня програма «Музичне мистецтвоестради»

Рік навчання: I, Семестр: 1

Кількість кредитів: 3

Мова викладання: **українська.**

Керівники курсу:

**Карпенко-Боднарук
Жанна Любомирівна**, народна
артистка України, професор
Контактна інформація:
zh.bodnaruk@gmail.com

Левко Вероніка Іванівна,
кандидат мистецтвознавства,
доцент.
Контактна інформація:
nikalevko@gmail.com

**Славіна Олена
Олександрівна**,
викладач вищої категорії.
Контактна інформація:
slavina.e@gmail.com

**Антипенко Юлія
Юріївна**
викладачка кафедри
Контактна інформація:
antipenco@gmail.com

**Кваша Ярослав
Валерійович**
викладач кафедри
Контактна інформація:
yaroslavkvasha@gmail.com

**Плегуца Ольга
Олександрівна**
викладач кафедри
Контактна інформація:
o.plehutsa@gmail.com

Проеквізити освітнього компоненту: Теорія музики

Постреквізити освітнього компоненту: Сольфеджіо, Спеціальний клас (за видами), Методика викладання фахових дисциплін (за видами), Клас ансамблю, Методика і практика роботи з ансамблем, Педагогічна практика.

Призначення освітнього компоненту

Відповідно до освітньої програми «Музичне мистецтво естради», вивчення освітнього компоненту повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12

Відповідно до освітньої програми: «Музичне мистецтво естради» вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності (СК)

СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Освітній компонент Постановка голосу та музичного апарату, курс Постановка голосу – це здобуття навички правильного співу, вміння володіти власним голосом та вміння навчити цьому своїх майбутніх вихованців – учнів загальноосвітніх шкіл, шкіл мистецтв, студентів, солістів та учасників вокальних колективів. Майбутній педагог, збагатившись теоретичними знаннями, повинен на власному досвіді, на практиці розвитку свого голосу, навчитись володіти вокальним диханням, яке є основою співу на опорі, виробити механізм правильного звукоутворення, що мусить базуватися на вмілому користуванні резонаторами, навчитись вірному формуванню голосних та правильній, чіткій вимові приголосних звуків, освоїти різні типи атаки звука та способи звуковедення, навчитись співу різними штрихами, в різних динамічних відтінках, оволодіти вмінням філірування звука, ознайомитись з різними манерами співу. Практична перевірка вміння правильно співати, використовувати свої знання та вміння для створення художнього образу, володіння сценічною витримкою, артистичною майстерністю відбувається на залах, іспитах та концертних виступах. У кінцевому результаті, відповідно до поставленої мети, завдань і визначених цілей дисципліни, випускник оволодіє цілим комплексом теоретичних знань, практичних навичок та вмінь з постановки голосу та зможе, вдосконаливши фахову підготовку, успішно працювати у освітній та культурній сферах.

Предмет навчальної дисципліни - основні складові в роботі над постановкою голосу, голосовий апарат, його розвиток та підготовка співака до подальшої професійної діяльності.

Мета освітнього компоненту: викладання освітнього компоненту Постановка голосу та музичного апарату (курс постановка голосу) має на меті ознайомити здобувачів освіти з багатим вмістом знань з постановки голосу, його основними напрямками і проблемами, котрі мають професійну спрямованість, сприяти формуванню у здобувачів освіти теоретичних знань та практичних вмінь і навичок, для подальшого професійного становлення

і розвитку майбутніх виконавців.

Завдання освітнього компоненту: засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок з постановки голосу: розвиток музичного і вокального слуху, розширення та вирівнювання діапазону голосу, вивчення фізіології будови та складових голосового апарату; опанування знань зі звукової культури, артикуляції, дикції; оволодіння уміннями: співацької постави, дихання, звукоутворення, інтонації тощо; стимулювання до самовиховання і самоосвіти, творчості та самостійності, для подальшого розвитку професійної діяльності майбутніх естрадних співаків,

- навчити здобувачів освіти самостійно застосовувати вокальні вправи для засвоєння та розвитку вокально-виконавських вмінь і навичок;
- розкрити основи та принцип роботи методики співу у мовній позиції
- створити належну теоретичну основу для вільного володіння понятійним апаратом з постановки голосу,
- сформувані вміння застосовувати теоретичні знання з постановки голосу у вокально-виконавській практиці.

Постановка голосу для майбутніх фахівців галузі культури і мистецтва - це основа, на базі якої відбувається засвоєння дисциплін професійного напрямку.

Практична спрямованість

Навчання співу – це складний систематичний, послідовний і довготривалий психофізіологічний процес, який відбувається безпосередньо на заняттях під керівництвом викладача вокалу і продовжується під час самостійної роботи здобувачів освіти над закріпленням набутих вокальних навичок. Важливою складовою цього процесу є теоретична частина, оволодіння значним об'ємом знань, без яких неможлива власне постановка і розвиток голосу. Курс розроблено таким чином, щоб студент оволодів елементами звукоутворення на доступному співацькому діапазоні, оволодів навичками співу легато, навчився користуватися нижньо-реберно-діафрагматичним диханням, м'язовими відчуттями опори дихання, правильною організацією вдиху і видиху. Щоб оволодів роботою мовно-артикуляційного апарату і на цій основі правильно формував голосні і приголосні у співі. Студент повинен вільно, невимушено поводитися на сцені під час співу, його поведінка мусить узгоджуватися з вимогами «вокальної психотехніки», техніки переживань і перевтілення, що координують і пов'язують його пластику з вокально-творчим завданням, тобто перебувають у гармонії зі створюваним образом. Навчальний репертуар добирається згідно з навчальною програмою відповідно до вокально-технічних та виконавських можливостей студента, індивідуальних особливостей його голосу, темпераменту й рівня інтелекту, з метою закріплення і вдосконалення навчально-виконавських навичок, оволодіння нормами сценічної культури. Поетапний контроль знань здобувачів освіти здійснюється у вигляді публічного виступу.

Зміст і структура освітнього компоненту

№ тижня	Назва теми	годин ауд.	завдання для самостійної роботи
МОДУЛЬ 1. I курс, I семестр			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Голосовий апарат, його складові.			
1	Тема 1. Будова голосового апарата	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
2	Тема 2. Артикуляційний апарат. Дикція	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
3	Тема 3. Резонатори, їх функція	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
4	Тема 4. Атака звуку. Звуковедення	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
5	Тема 5 Вокальне дихання, його особливості	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи

6	Тема 6. Опора, як запорука якісного звучання голосу	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
7	Тема 7. Музичний слух, його види	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
8	Тема 8 Гігієна голосу	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи. Підготовка до опитування за темами теоретичного матеріалу.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Засоби вокально-виконавської виразності			
9	Тема 9. Постава при співі	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
10	Тема 10. Темп, ритм	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
11	Тема 11. Динаміка, динамічні відтінки	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
12	Тема 12. Фразування	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
13	Тема 13. Вокальний діапазон	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
14	Тема 14. Тембр, його особливості	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
15	Тема 15. Вокальні прийоми	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
16	Тема 16. Спів у мовній позиції	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи Підготовка до опитування за темами теоретичного матеріалу. Підготовка до екзамену
Модульний контроль знань. Екзамен			

Самостійна робота

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи здобувачів освіти у форматі освітнього компоненту **Постановка голосу та музичного апарату, курс постановка голосу** визначається робочою програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

При організації самостійної роботи здобувача вищої освіти на засіданнях кафедри передбачається можливість отримання необхідної консультації (години чергування викладача згідно з графіком), що зазначається у переліку тем або окремих питань самостійної роботи. Самостійна робота допоможе активізувати пізнавальну діяльність здобувачів освіти денної форми навчання та надасть допомогу у вивченні даної дисципліни студентам заочної форми навчання.

Літературні джерела

Основні

1. Кдирова І. О. Сучасні естрадні вокалізи / І.О.Кдирова // Педагогічний репертуар вокаліста, навчально-методичний посібник - Ч.1. – Київ: КНУКіМ, 2017. - 89 с
2. Кдирова І. О, Хлопотова А. А. Сучасні естрадні вокалізи на основі популярної та джазової музики/ І. О. Кдирова, А. А. Хлопотова // Педагогічний репертуар вокаліста, навчально-методичний посібник - Ч. 2. – К.: КНУКіМ, 2017.– 215 с.
3. Морозов О. Ю. Базова вокальна техніка сучасного співака / О. Ю. Морозов – Київ: КЗВО КОР «Академія мистецтв», 2019.– 18 с.
4. Прохорова Л.В. «Українська естрадна вокальна школа. » Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. –Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 384 с.

5. Юцевич Ю. Є. Теорія та методика формування та розвитку співацького голосу / Ю. Є. Юцевич: навч.- метод. посібник для викладачів і здобувачів вищої освіти мистецьких навчальних закладів, учителів шкіл різного типу. – К.: ІЗМН, 1998. – 160 с.

Допоміжні

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) / В. Г. Антонюк // Підручник. – К.: ЗАТ «Віпол», 2007. – 174 с.
2. Бриліна В., Ставінська Л. Вокальна професійна підготовка вчителя музики / В. Бриліна, Л. Ставінська // Методичний посібник для викладачів та здобувачів вищої освіти вищих педагогічних і мистецьких закладів. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 96 с.
3. Кушко Я.С. Методика навчання співу: посібник з основ вокальної майстерності / Я.С. Кушко. – Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2010. – 288с.
4. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу / Н. С. Можайкіна // Хрестоматія: навчальний посібник. – К.: Видавництво Ліра - К, 2016. – 216 с.
5. Юцевич Ю. Музыка: словник-довідник / Ю. Юцевич. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.
6. Singing for the Stars: A Complete Program for Training Your Voice (Book & Online access code) Paperback – September 1, 1992

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Наукова бібліотека імені В.Вернадського
2. <http://term.in.ua/> – Словник-довідник музичних термінів Ю.Є. Юцевича
3. Нотний матеріал.
4. Навчально-методична література.

Політика курсу

Здобуття знань про будову та функції голосового апарату, психологічні особливості процесу співу, роль дихання у співі, механізми утворення та ведення правильного вокального звука, охорону співацького голосу, вироблення та закріплення співочих навичок на практиці, розвиток музичного і вокального слуху, вдосконалення координації між слухом та голосом, навичку керування точністю інтонування, і, як наслідок, загальний музичний розвиток. Важливою складовою даної дисципліни є здобуття знань про класифікацію співочих голосів, їх загальну характеристику, вміння визначити тип голосу, підбирати відповідно репертуар, а також знань про методологію навчання сольного співу. Крім того, здобувач вищої освіти має оволодіти вмінням за допомогою засобів вокального мистецтва здійснювати естетичне виховання майбутніх фахівців; розвивати художньо-творчі та вокально-виконавські здібності своїх майбутніх вихованців, їх навички та вміння; освоїти методичні прийоми формування і розвитку співочого голосу та музичних здібностей, необхідні для подальшої кваліфікованої роботи.

Освітній компонент «Постановка голосу та музичного апарату» курсу Постановка голосу повинна сформувати розуміння механізмів процесу звукоутворення та звуковедення, критеріїв якості співу і співацької майстерності, розвивати активний вокальний слух, формувати та удосконалювати вокально-технічні та виконавські навички, виробляти за допомогою самоконтролю навик свідомого володіння голосом.

Після опанування освітнього компоненту «Постановка голосу та музичного апарату» здобувачі повинні:

знати:

- теорію, основні принципи, методи і поняття навчання та професійної діяльності;
- предмет дисципліни, її структуру, категоріальний апарат;
- основні методи в роботі з голосом;
- сучасні тенденції розвитку естрадного вокального мистецтва;
- найбільш відомих авторів вокальних методик та їх головні праці;
- будову голосового апарату;
- основні етапи в роботі над постановкою голосу, робота над розвитком дихання, звуковидобуванням, відчуттям опори, дикцією, тощо;
- основні вокальні прийоми;
- засоби музичної виразності;
- типи дихання;
- особливості вимови у співі;
- тембральне забарвлення голосу;

- важливість гігієни та охорони голосу;
- методика співу у мовній позиції

вміти:

- розв'язувати складні непередбачувані завдання і проблеми у спеціалізованих сферах професійної діяльності та навчанні, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації, вибір методів та інструментальних засобів,
- застосовувати інноваційні підходи у навчанні;
- трансформувати теоретичні знання у практичне застосування;
- робити записи свого виконання й аналізувати їх;
- аналізувати манеру виконання та вокальні прийоми інших співаків;
- застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань;
- розуміти й об'єктивно оцінювати власні досягнення;
- володіти методологією й методами пізнання творчої діяльності;
- вдаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем, досягнення консенсусу.

Навички soft skills:

Навички самоорганізації.

Презентаційні навички.

Здатність оволодівати сучасною інформацією.

Демонструвати критичне мислення.

Участь в концертних програмах Академії.

Самовдосконалення в творчих концертних заходах, набуття практичних компетентностей музичного мистецтва.

Контроль якості знань здобувачів вищої освіти:

Протягом навчання використовується система кредитно-модульного контролю. До структури модуля освітнього компонента входять:

- аудиторна практична робота здобувача освіти або спілкування через сервіси онлайн-зв'язку(за умови дистанційного навчання);
- виконання індивідуальних завдань
- фронтальне опитування, виконання індивідуальних завдань, розв'язання практичних ситуацій, виконання практичних завдань;
- самостійна робота здобувача освіти;

Протягом навчання постійно здійснюється поточний контроль, в кінці кожного семестру модульний (семестровий) контроль – диференційований залік та/або екзамен.

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу під час проведення індивідуальних занять.

Модульний (семестровий) контроль – це період підведення підсумків навчальної роботи студентів протягом семестру (модуля).

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння здобувачам освіти орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Політика оцінювання.

Оцінювання поточної діяльності проводиться на кожному занятті при засвоєнні кожної теми змістовного модуля. За поточну навчальну діяльність здобувачам вищої освіти виставляються бали за всі види діяльності, які в кінці вивчення модуля підсумовуються.

Контроль засвоєння модуля проводиться на останніх практичних заняттях вивчення тем. До контролю модуля допускаються лише ті здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою (відпрацьовані пропущені заняття тощо).

Оцінювання екзамену відбувається за 30-бальною шкалою.

За результатами семестру здобувач освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною шкалою, яка розраховується як середньозважене оцінок: за змістові модулі, самостійну роботу, диференційований залік та/або екзамен. *Модуль вважається складеним, якщо здобувач вищої*

освіти набрав від 60 до 100 балів. Загальний рейтинг з модуля (освітнього компоненту) *не перевищує 100 балів*. Результати модульного контролю знань фіксується в індивідуальному плані здобувача освіти. Перелік завдань модульного контролю, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) визначаються кафедрою, й доводяться до відома здобувачів освіти на початку семестру

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	МОДУЛЬ 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Робота на індивідуальних заняттях	10	50
Усне опитування тем програми	2	10
Самостійна робота	2	10
Екзамен	1	30
	15	100

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-73	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Політика щодо перескладання та оскарження оцінки.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу голови кафедри за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи здобувач освіти повідомить його про своє рішення.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика та принципи академічної доброчесності визначені у Положенні «Про академічну доброчесність» КЗВО КОР «Академії мистецтв імені Павла Чубинського»

Політика щодо відвідування.

Відвідування видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у

Комунальному закладі вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського». Присутність здобувачів – це важливий критерій оцінювання результатів навчання, зважаючи на теоретичну і практичну складність освітнього компоненту. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою. За умови дистанційного навчання важлива присутність здобувача освіти та систематичне виконання завдань під час онлайн-зустрічей у Google-Meet. Запізнення на фахові заняття є не припустимими.